

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2021 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
із спеціальності 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота

РОЗРОБНИК:

доцентка кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування,
кандидатка економічних наук, доцентка
26 серпня 2021 року

_____ Ірина КРАВЕЦЬ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування
27 серпня 2021 року, протокол № 1

Заступниця завідувача кафедри,
кандидатка економічних наук, доцентка
27 серпня 2021 року

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
27 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,87 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	3
2.	Заплановані результати навчання	4
3.	Програма навчальної дисципліни	7
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	10
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	11
	4.2. Аудиторні заняття	11
	4.3. Самостійна робота студентів	11
5.	Методи навчання та контролю	11
6.	Схема нарахування балів	12
7.	Рекомендована література	12
	7.1. Основна література	12
	7.2. Допоміжна література	13
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	14

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 23 Соціальна робота
2.	Код і назва спеціальності	– 232 Соціальне забезпечення
3.	Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4.	Назва дисципліни	– Економіка праці та соціально-трудові відносини
5.	Тип дисципліни	– обов'язкова
6.	Код дисципліни	– ОДПП 1.2.14.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9.	Курс / рік навчання	– третій
10.	Семестр	– шостий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:	
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,5 / 105
	2) денна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 50
	% від загального обсягу	– 47,6
	лекційні заняття (годин)	– 26
	% від обсягу аудиторних годин	– 52
	практичні заняття (годин)	– 24
	% від обсягу аудиторних годин	– 48
	самостійна робота (годин)	– 55
	% від загального обсягу тижневих годин:	
	аудиторних занять	– 3
	самостійної роботи	– 3,2
	3) заочна форма навчання:	відсутня
12.	Форма семестрового контролю	– екзамен
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:	
	1) попередні дисципліни	– ОДЗП 1.1.1. Економічна теорія ОДПП 1.2.6. Трудове право ОДПП 1.2.10. Демографія; ОДПП 1.2.11. Соціальна політика в Україні; ОДПП 1.2.13. Соціальна економіка
	2) супутні дисципліни	– ОДПП 1.2.15. Пенсійне забезпечення ОДПП 1.2.16. Соціальне обслуговування ОДПП 1.2.18. Конфліктологія; ВД 2.1.30. Людський розвиток; ВД 2.1.31. Психологія особистості

- 3) наступні дисципліни – ОДПП 1.2.20. Соціальна і демографічна статистика
 ОДПП 1.2.22. Управління у сфері соціального забезпечення
 ВД 2.1.33. Соціологія праці та зайнятості
 ВД 2.1.36. Соціальне партнерство
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

<p>Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p>Загальні компетентності: ЗК 02 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 05. Знання та розуміння проблем у сфері праці та соціально-трудова відносин та розуміння професійної діяльності. ЗК 09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у соціально-трудова сфері ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо при прийнятті рішень та вирішенні проблемних ситуацій у сфері праці та соціально-трудова відносин, соціального забезпечення. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК 01. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави. СК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні, соціально-трудова сфері СК 14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері, у сфері соціально-трудова відносин.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР 02. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення. ПР 04. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу у сфері праці та соціально-трудова відносин ПР 07. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення. ПР 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення, у тому числі зайнятого, досліджувати ситуації, факти, та проблеми соціального забезпечення з метою пояснення, прогнозування та реагування на існуючі проблеми у сфері соціального забезпечення. ПР 17. Пояснювати актуальні процеси у соціально-трудова сфері та соціальному забезпеченні.</p>

<p><i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i></p>	
<p><i>1. Знання</i> <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i></p>	
<p>1.1)</p>	<p>повторювати визначення понятійно-термінологічного апарату економіки праці та соціально-трудова відносин;</p>
<p>1.2)</p>	<p>називати закони, які є правовою основою економіки праці та соціально-трудова</p>

відносин, і трактувати їх основні положення при висвітленні конкретних питань дисципліни; виділяти головні положення, викладені в документах, які є основою міжнародного співробітництва у сфері праці та оцінювати їх значимість;
1.3) визначати проблеми відтворення населення, ринку праці, реалізації трудової активності населення й розвитку соціально-трудова відносин, соціальної політики в державі;
1.4) показувати закономірності та способи формування й ефективного використання трудового потенціалу, як основи реалізації ефективної соціальної політики;
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) класифікувати фактори й принципи, які визначають зміст основних категорій економіки праці та соціально-трудова відносин;
2.2) розуміти зв'язок відтворення робочої сили з ринком праці, проблем безробіття з розвитком економіки та соціальним розвитком, сукупних доходів й споживчих витрат населення з рівнем життя, продуктивності праці та ефективності господарювання з мотивацією трудової діяльності, організацією та формуванням праці, соціальної політики з проблемами соціального захисту населення;
2.3) змінювати уяву про розвиток ринку праці та соціально-трудова відносин у зв'язку зі зміною внутрішніх та зовнішніх умов розвитку країни;
2.4) з'ясовувати та пояснювати актуальні проблеми розвитку сфери праці та соціально-трудова відносин, реалізації соціальної політики і пропонувати їх вирішення;
2.5) перетворювати словесне визначення показників відтворення населення, зайнятості та безробіття, продуктивності, оплати, нормування й організації праці тощо у математичні вирази;
2.6) описувати стан ринку праці, демографічну ситуацію, рівень та якість життя населення, рівень суспільної продуктивності праці, стан соціального партнерства та соціальної політики;
2.8) передбачати майбутні наслідки розвитку економічних і управлінських процесів праці та механізмів удосконалення соціально-трудова відносин;
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) оцінювати стан та проблеми функціонування ринку праці та системи соціально-трудова відносин; стан соціальної політики;
3.2) розробляти прогнози розвитку ринку праці та соціально-трудова відносин у взаємозв'язку з розвитком демографічних, економічних і соціальних процесів в країні та світі;
3.3) знаходити шляхи ефективного розвитку ринку праці та соціально-трудова відносин;
3.4) використовувати вміння й навички при проведенні наукових досліджень щодо забезпечення ефективного формування та використання ресурсів праці, розвитку соціально-трудова відносин, а також у практичній діяльності;
3.5) окреслювати перспективи організації суспільної праці та соціально-економічні результати й наслідки.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) сегментувати ринок праці та розуміти взаємозв'язки між різними сегментами; аналізувати загалом і в розрізі окремих компонентів сучасну демографічну ситуацію в Україні та тенденції її розвитку; політику доходів і оплати праці;

механізм функціонування системи соціально-трудових відносин та реалізації соціальної політики;
4.2) обчислювати показники, що характеризують відтворення робочої сили, ринок праці та зайнятість, рівень доходів і витрат населення, ефективність й продуктивність праці, організації, нормування й оплати праці, розвитку соціально-трудової сфери;
4.3) виділяти фактори, що впливають на ринок праці, потреби і рівень життя та формування платоспроможного попиту населення, на величину вартості робочої сили, на продуктивність та оплату праці, фактори, які визначають розвиток соціально-трудових відносин у суспільстві;
4.4) виділяти головні проблеми й причини кризових явищ у сфері праці та соціально-трудових відносин;
4.5) дискутувати з приводу функціонування системи органів і служб зайнятості, реформування сфери праці та соціально-трудових відносин;
4.6) досліджувати макроекономічні механізми регулювання сфери праці та соціально-трудових відносин.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) інтегрувати різні методи: для оцінки рівня безробіття, визначення продуктивності праці, оплати праці, вирішення проблем у соціально-трудовій сфері;
5.2) аргументувати потребу регулювання ринку праці та зайнятості населення; вдосконалення управління демографічним розвитком; вдосконалення державної соціальної політики; регулювання доходів населення; регулювання заробітної плати на галузевому й регіональному рівнях та на рівні підприємства з метою забезпечення збалансованого розвитку економічної системи за умов ринкових відносин;
5.3) встановлювати зв'язок між заходами по вдосконаленню організації й нормування праці та економічною ефективністю від їх впровадження, між продуктивністю та оплатою праці, затратами праці та ефективністю праці, суб'єктами соціально-трудових відносин, процесами глобалізації та економікою праці.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати важливість та доцільність законодавчої й нормативно-правової документації на макро-, регіональному та мікро- рівнях у сфері праці та соціально-трудових відносин;
6.2) оцінювати стан розвитку ринку праці та соціально трудових відносин, формування та виконання програм зайнятості, зниження безробіття, подолання бідності, стан стимулювання праці, формування сучасної пенсійної системи й системи соціального захисту;
6.3) обґрунтовувати власні пропозиції щодо удосконалення демографічної, міграційної, соціальної політики, розвитку ринку праці та соціально-трудових відносин;
6.4) узагальнювати зарубіжний досвід регулювання міграційних процесів, зайнятості населення, організації та стимулювання праці, регулювання соціально-трудових відносин.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) розробляти пропозиції щодо формування програм сприяння зайнятості населення, соціального розвитку, управління продуктивністю праці, регулювання соціально-трудових відносин.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Економіка праці й соціально-трудова відносина як навчальна дисципліна

Праця й соціально-трудова відносина як предмет наукового економічного дослідження.

Мета, завдання, об'єкт, предмет вивчення дисципліни. Взаємозв'язки дисципліни «Економіка праці й соціально-трудова відносина» з іншими дисциплінами та науками.

Соціально-економічна сутність категорії «праця» та її функції.

Зміст і характер праці.

Становлення, розвиток та актуальні проблеми економіки праці як самостійної наукової дисципліни. Законодавство, що регулює сферу праці.

Тема 2. Соціально-трудова відносина та їх регулювання

Сутність та загальна характеристика системи соціально-трудова відносин. Суб'єкти соціально-трудова відносин. Предмет і рівні соціально-трудова відносин на різних рівнях.

Соціально-трудова відносина у державах загального добробуту.

Якість трудового життя як критерій оцінки стану соціально-трудова відносин. Концепція гідної праці. Передумови виникнення та чинники розвитку соціального партнерства.

Сутність соціального партнерства та його роль у функціонуванні ринкової економіки. Моделі, форми і принципи соціального партнерства. Держава у системі соціального партнерства. Наймані працівники та їх представницькі органи як суб'єкти соціального партнерства. Організації та об'єднання роботодавців як суб'єкти соціального партнерства.

Тема 3. Населення як суб'єкт та об'єкт економічних й інших суспільних процесів і явищ

Населення як суб'єкт економічних та інших суспільних процесів і явищ. Людські ресурси. Класифікація населення країни. Виробничі відносина як основа соціального відтворення населення.

Структура населення у контексті його участі у трудовій діяльності. Працевдатність як чинник економічної активності населення. Види працевдатності.

Характеристика, структура і розміщення населення України.

Відтворення населення, його складові та роль у соціально-економічному розвитку суспільства. Режими відтворення населення. Природний і механічний рух населення, їх сутність, показники оцінки. Демографічна та соціальна мобільність населення. Аналіз сучасної демографічної ситуації в Україні та тенденції її розвитку. Управління демографічним розвитком. Державна демографічна політика. Регулювання міграційних процесів. Міграційна політика.

Економічно активне та економічно неактивне населення. Проблеми реалізації трудової активності населення.

Тема 4. Трудовий потенціал і людський капітал суспільства та їх роль у забезпеченні сталого розвитку

Поняття та соціально-економічна сутність трудового потенціалу.

Рівнева та компонентна структура трудового потенціалу.

Розвиток концепції людського капіталу. Людський капітал як соціально-економічна категорія та його зв'язок з трудовим потенціалом.

Інвестування в людський капітал як умова формування конкурентно-спроможної вітчизняної економіки.

Роль людського капіталу у забезпеченні сталого людського розвитку.

Тема 5. Ринок праці в системі соціально-трудова відносин

Ринок праці як підсистема ринкової економіки, його особливості. Поняття «ринок праці». Сучасні умови виникнення та ефективного функціонування ринку праці. Елементи ринку праці: товар, попит, пропозиція, ціна робочої сили. Кон'юнктура ринку праці.

Складові елементи механізму функціонування сучасного ринку праці. Функції сучасного

ринку праці. Типи та види ринків праці.

Сегментація ринку праці за різними ознаками.

Особливості й етапи формування ринку праці в Україні.

Основні характеристики новітніх тенденцій розвитку світового ринку праці. Глобалізація в системі світового ринку праці.

Тема 6. Регулювання зайнятості населення та безробіття

Поняття, види та форми зайнятості населення. Гнучкі форми зайнятості.

Державне регулювання зайнятості населення. Принципи державної політики зайнятості. Основні моделі та напрями державної політики у сфері зайнятості населення. Активні та пасивні методи й заходи регулювання зайнятості. Програми сприяння зайнятості. Система органів і служб зайнятості. Законодавство України про зайнятість.

Підходи до визначення поняття та рівня безробіття. Фактори формування безробіття. Види безробіття. Природна норма безробіття. Соціально-економічна оцінка рівня безробіття. Приховане безробіття.

Визначення статусу безробітного. Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення.

Тема 7. Рівень і якість життя населення як складові людського розвитку та мета соціальної політики держави

Рівень та якість життя як соціально-економічні категорії та складові людського розвитку. Фактори, що впливають на потреби населення і рівень життя. Платоспроможний попит населення, фактори його формування.

Соціально-економічні індикатори рівня життя населення. Сутність і структура доходів населення.

Роль платоспроможного попиту у формуванні рівня та якості життя населення. Принципи формування, рівень і види доходів населення, диференціація доходів (витрат) населення. Доходи домашніх господарств (сімей). Грошові та натуральні доходи. Структура сукупних доходів населення. Структура споживчих витрат населення.

Умови та чинники якості життя.

Роль соціальної політики у формуванні рівня та якості життя населення. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Сучасні напрями та перспективи розвитку соціальної політики в Україні. Державні соціальні стандарти. Державні соціальні гарантії. Прожитковий мінімум. Законодавчо встановлений та реальний прожитковий мінімум.

Економічна нерівність населення. Державне регулювання доходів населення.

Якість життя населення як фактор конкурентоспроможності економіки та критерій дієвості соціальної політики в державі

Тема 8. Ефективність використання робочої сили

Визначення та критерії ефективності господарювання. Ефективність праці. Поняття продуктивності й ефективності праці, їх взаємозв'язок. Сутність і значення продуктивності праці.

Показники вимірювання продуктивності праці. Методи вимірювання продуктивності праці. Натуральний метод вимірювання продуктивності праці, обмеження його використання.

Вартісний метод вимірювання продуктивності праці, показники, що розраховуються при застосуванні цього методу, їх переваги і недоліки. Трудовий метод вимірювання продуктивності і сфера його використання.

Класифікація факторів продуктивності праці. Резерви зростання продуктивності праці. Взаємозв'язок факторів і резервів продуктивності праці.

Програми управління продуктивністю праці.

Тема 9. Заробітна плата в ринкових умовах та її регулювання

Соціально-економічна сутність заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Функції заробітної плати і принципи її організації.

Елементи організації заробітної плати. Тарифна система оплати праці та її елементи.

Форми і системи оплати праці. Почасова форма оплати праці та її системи. Відрядна форма оплати праці та її системи. Акордна і колективна (бригадна) системи оплати праці.

Оплата праці керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців. Схеми посадових окладів. Оплата праці державних службовців. Контрактна система оплати праці.

Показники та умови преміювання персоналу. Участь працівників у прибутку.

Макроекономічні механізми регулювання заробітної плати. Державне регулювання заробітної плати. Сутність договірного регулювання заробітної плати. Переговори сторін як головний метод договірного регулювання заробітної плати. Мінімальна заробітна плата.

Генеральна тарифна угода. Необхідність регулювання заробітної плати на галузевому рівні. Тарифна угода на галузевому рівні. Регулювання заробітної плати на регіональному рівні. Тарифні угоди на регіональному рівні. Соціально-економічна необхідність та сутність договірного регулювання заробітної плати на рівні підприємств. Зарубіжний досвід оплати праці персоналу.

Тема 10. Організація праці

Поняття організації праці. Завдання щодо поліпшення організації праці. Основні принципи та напрями організації праці.

Поділ і кооперування праці на підприємстві, їх форми. Колективні форми організації праці. Поняття трудового колективу.

Організація і обслуговування робочих місць. Поняття робочого місця, робочої зони. Класифікація робочих місць. Основні функції обслуговування робочих місць. Атестація та паспортизація робочих місць.

Умови праці. Фактори, що визначають умови праці на виробництві та їх значення для здоров'я і працездатності людей. Удосконалення умов праці.

Тема 11. Нормування праці як основа її організації

Робочий час, організація режиму роботи. Законодавче регулювання робочого часу і часу відпочинку. Типові режими праці і відпочинку. Гнучкі режими роботи. Повний і неповний робочий день. Змінність роботи. Методика розроблення графіків змінності.

Регулювання міри праці засобами нормування праці та планування виробничих завдань.

Принципи нормування праці. Сутність і зміст процесу нормування праці. Об'єкти нормування праці. Класифікація затрат часу. Методи дослідження трудових процесів та вивчення ефективності використання робочого часу.

Призначення та класифікація нормативів із праці. Види нормативних матеріалів із праці. Характеристика і класифікація норм праці. Методи встановлення норм праці. Управління нормуванням праці.

Тема 12. Міжнародне співробітництво у сфері праці та сприянні сталому розвитку.

Світові тенденції регулювання соціально-трудових відносин. Сутність і роль глобалізації. Вплив глобалізації на ресурси праці та соціально-трудові відносини. Стан інтеграції України до світового ринку праці.

Міжнародна організація праці (МОП) – координатор міжнародного співробітництва. Вплив МОП на розвиток соціально-трудових відносин. Еволюція розвитку Міжнародної організації праці.

Мета, завдання та цілі Міжнародної організації праці. Міжнародний досвід регулювання соціально-трудових відносин у сфері зайнятості.

Світовий досвід регулювання соціально-трудових відносин у сфері оплати праці. Інтеграція міжнародного співтовариства навколо проблем забезпечення сталого розвитку

Передумови переходу України до моделі сталого розвитку.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін. зав.	СРС		
1.	Економіка праці й соціально-трудові відносини як навчальна дисципліна	7	2	2	-	-	3
2.	Соціально-трудові відносини та їх регулювання	7	2	2	-	-	3
3.	Населення як суб'єкт та об'єкт економічних й інших суспільних процесів і явищ	9	2	2	-	-	5
4.	Трудовий потенціал та людський капітал суспільства та їх роль у забезпеченні сталого розвитку	9	2	2	-	-	5
5.	Ринок праці в системі соціально-трудових відносин	9	2	2	-	-	5
6.	Регулювання зайнятості населення та безробіття	9	2	2	-	-	5
7.	Рівень і якість життя населення як складові людського розвитку та мета соціальної політики держави	9	2	2	-	-	5
8.	Ефективність використання трудового потенціалу	9	2	2	-	-	5
9.	Заробітна плата в ринкових умовах та її регулювання	12	4	2	-	-	6
10.	Організація праці	9	2	2	-	-	5
11.	Нормування праці як основа її організації	8	2	2	-	-	4
12.	Міжнародне співробітництво у сфері праці та сприянні сталому розвитку	8	2	2	-	-	4
	Всього годин:	105	26	24	-	-	55

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські та практичні заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбаченими тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських та практичних занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів охоплює опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; виконання письмових завдань для самостійної роботи студентів; систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового заліку.

4.3.2. Завдання для письмової самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Оцінювання самостійної роботи студентів відбувається відповідно до розділу 6 цієї програми, а також відображене в підрозділі 2.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни і здійснюється в межах кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- доповіді;
- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань та розв'язування задач.

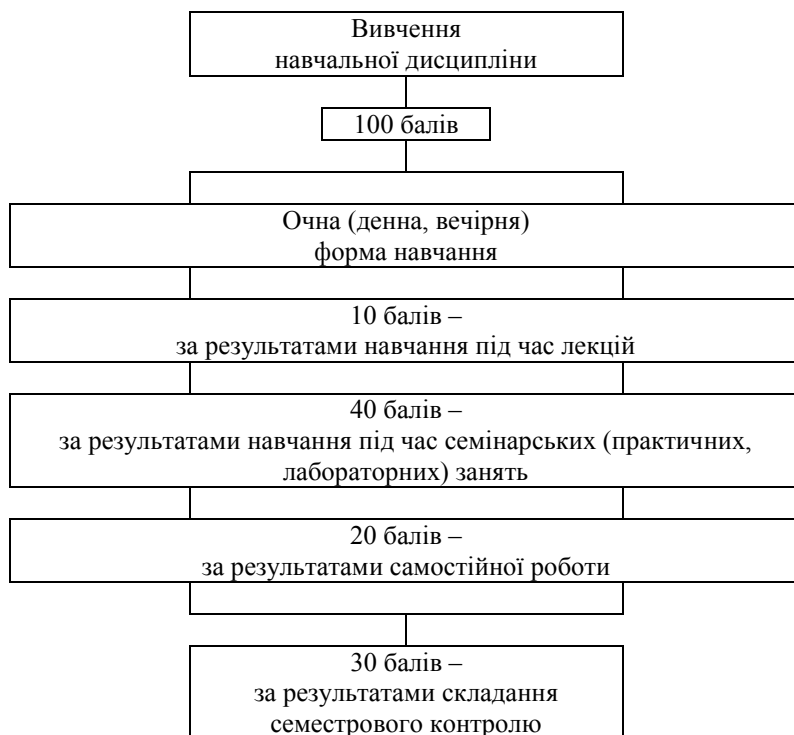
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у таких формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів на лекції щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі відкритих питань;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) вирішення практичних завдань.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового заліку з використанням тестових технологій.

6. Схема нарахування балів

6.1. Наррахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендована література

7.1. Основна література

1. Акіліна О. В. Ільїч Л. М. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч. посіб. 2-е

- вид., переробл. і допов. Київ: Алерта, 2012. 820 с.
2. *Андрейцева І. А.* Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч.-метод. посіб. для студентів екон. ф-ту. Кам'янець-Поділ.: Сисин Я. І., 2015. 232 с.
  3. *Грیشнова О. А., Білик О. М.* Економіка праці та соціально-трудові відносини: практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 286 с.
  4. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навчальний посібник / М.Д. Ведерніков, О.В. Хитра, О.А. Гарват та ін. Львів : Новий світ – 2000, 2012. 869 с.
  5. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / за ред. Г. В. Назарової. Київ : Знання, 2012. 573 с.
  6. Економіка праці та соціально-трудові відносини : практикум для студентів економічних спеціальностей. Харків : НФаУ. 2018. 186 с.
  7. Економіка праці та соціально-трудові відносини: практикум. Навч. посібник / за наук. ред. М. В. Семикіної. Кропивницький : Видавець Лисенко В.Ф., 2020. 228 с.
  8. *Єсінова Н. І.* Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч.-метод. посібник. Харків : ХДУХТ, 2017. 189 с.
  9. *Комарницький І. М., Комарницька Г. О.* Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник. Хмельницький: ФОП Цюпак А. А., 2016. 424 с.
  10. *Лукашевич В. М.* Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів : Новий світ-2000, 2012. 424 с.
  11. *Сумцов В. Г., Филиппова І. Г., Балахнін Г. С.* Економіка праці і соціально-трудові відносини : навч. посіб. ; 3-тє вид., переробл. і допов. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. 511 с.

7.2. Допоміжна література

1. *Бургман М. К.* Проблеми українського ринку праці та особливості його функціонування *Держава та регіони.* 2015. № 3. С. 14-18.
2. *Гетьманцева Н. Д.* Соціальне партнерство як спосіб інтеграції інтересів суб'єктів соціально-трудових відносин. *Підприємництво, господарство і право.* 2016. № 3 (241). С. 82–86.
3. *Гетьманцева Н. Д.* Трудовий договір як множинна правова конструкція. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки.* 2019. Том 3. С. 49-54.
4. *Грیشнова О., Синенко В.* Конкурентоспроможність висококваліфікованих працівників на міжнародному ринку праці: проблеми і виклики. *Україна: аспекти праці.* 2015. № 1. С. 3–7.
5. *Дідківська О.* Актуальні проблеми працевлаштування молоді на ринку праці України. *Україна: аспекти праці.* 2014. № 7. С. 18-25.
6. *Кравець І. М., Здоров Ю. В.* Демографічні тенденції відтворення трудового потенціалу Хмельницької області. *Зовнішні та внутрішні фактори впливу на розвиток міжнародних економічних відносин* : Матер. міжн. наук.-практ. конф. (Львів, 27 квітня 2019 р.) ГО «Львівська економічна фундація». Львів : ЛЕФ, 2019. С. 99-101.
7. *Кравець І. М.* Особливості вторинної зайнятості в Україні. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія Економіка.* 2018. № 15. С. 90-97.
8. *Кравець І. М.* Сучасні демографічні проблеми розвитку України. *Інфраструктура ринку.* 2019. Вип. 31. С. 515-521. Режим доступу: <http://www.market-infr.od.ua/uk/31-2019>.
9. *Кравець І. М.* Управління трудовим потенціалом : навч. посіб. Хмельницький : ФОП Цюпак, 2015. 424 с.
10. *Леоненко Н. А.* Роль трудового потенціалу у відтворенні економічного потенціалу регіону. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2018. Вип. 23. С. 366-372.
11. *Лисак В. Ю., Семендяк В. М.* Розвиток людського капіталу: суть, проблеми та перспективи. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2018. Вип. 21. С. 548-552.
12. *Мурашко О. В.* Резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві. *Науковий вісник УМО. Серія: Економіка та управління.* 2017. Вип. 4. Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/visnyk_umo/ekonomika/V_4/Murashko.pdf.

13. Онопрієнко І. М. Статистичний аспект демографічної ситуації в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 16. С. 604-608.
14. Палієнко О. А. Демографічна криза в Україні: шляхи її подолання. *Молодий вчений*. 2017. № 9.1 (49.1). С. 133-136.
15. Пальчук О. І. Якість життя населення: грані проблем у фокусі перетворень. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 96-102.
16. Паустовська Т. І. Регулювання ринку праці в умовах сучасної світової конкуренції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 17, част. 2. С. 33-38.
17. Пшенична Д. М., Кравець І. М. Роль демографії як науки у формуванні системи знань про народонаселення. *Перспективи розвитку економічної системи з урахуванням сучасних євроінтеграційних процесів*: матер. Міжн. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 16 листопада 2019 р.). Дніпро : Перспектива, 2019. Ч. 2. С. 48-51.
18. Романова Н. Ф., Мельник І. П. Соціальне партнерство : навч.-метод. посіб. К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 238 с.
19. Руденко О. М. Інструментарій моніторингу трансформації соціально-трудових відносин та її впливу на ефективність інноваційної діяльності. *Інноваційна економіка*. 2017. № 1–2 (67). С. 95–103.
20. Руденко О. М. Трансформація соціально-трудових відносин: сутність і змістовні характеристики. *Економіка та держава*. 2015. № 8. С. 112–115.
21. Рудик О. А. Сутнісні характеристики соціально-трудових відносин як економічної категорії. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 3 (65). С. 206-2011
22. Семенова Л. Ю., Педан О. В. Шляхи удосконалення системи організації праці на підприємстві в сучасних ринкових умовах. *Молодий вчений*. 2015. № 11 (26), Част. 2. С. 105-109.
23. Сичова В. Сутність локального правового регулювання трудових відносин в Україні. *Трудове право*. 2019. № 1. С. 76-79.
24. Співробітництво України з МОП. Міністерство соціальної політики України. Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/content/spivrobitnictvo-z-mop.html?PrintVersion>.
25. Становлення та розвиток трудового права як прояв єдності приватних і публічних начал. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 4 (102). С. 83-92.
26. Становлення та розвиток трудового права як прояв єдності приватних і публічних начал. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 4 (102). С. 83-92.
27. Трудове право : навч. посіб. / Н. Д. Гетьманцева, Л. В. Вакарюк, І. Г. Козуб, О. Я. Орловський. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича, 2020. – 272 с.
28. Фальченко О. О. Соціальне партнерство в системі соціально-трудових відносин готельно-ресторанного господарства. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. Вип. 13. С.203-207
29. Шатайло О. А., Капінос Г. І. Організація нормування праці та шляхи його вдосконалення. Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=74498>.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України;
2. <http://www.president.gov.ua> – офіційний сайт Президента України;
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України;
4. <https://fpsu.org.ua> - Офіційний веб-портал Федерація професійних спілок України
5. <http://www.mlsp.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства соціальної політики України;
6. <http://www.nbu.gov.ua> - офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.